

Kwalificatiecertificaat Schipper

Studiegids

Juni 2025

Skil 5

8711 CN Workum

+31(0) 515 541 067

+31(0) 654 278 606

info@grootvaarbewijs.nl

Accreditaties en erkenningen

www.eikcertificering.nl

www.cbr.nl

www.ilent.nl

www.cesni.eu



Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat



Inhoud

1. WETTELIJK KADER VAN DE OPLEIDING.....	4
<i>Aanvragen EU kwalificatiecertificaat schipper</i>	<i>4</i>
<i>Aanvullende opleidingsmogelijkheden.....</i>	<i>4</i>
2. OPLEIDINGSMOGELIJKHEDEN	5
<i>Online examentrainingen.....</i>	<i>5</i>
<i>Boekenpakketten</i>	<i>5</i>
<i>Online lessen (theorie-examens)</i>	<i>5</i>
<i>Vorbereiding praktijkexamen schipper</i>	<i>6</i>
3. GLOBALE EXAMENINHOUD EN INHOUD OPLEIDING	7
<i>Belangrijke opmerking:.....</i>	<i>7</i>
4. AANMELDEN EXAMENS	8
5. GELDIGHEID EXAMENS EN DIPLOMA'S	9
<i>Samengevat.....</i>	<i>9</i>
6. AANVRAGEN EU KWALIFICATIECERTIFICAAT SCHIPPER.....	10
<i>Geneeskundige verklaring.....</i>	<i>10</i>
<i>Vaartijdverklaring.....</i>	<i>10</i>
<i>Marifoocertificaat.....</i>	<i>10</i>
7. WERKEN IN DE BINNENVAART, ACHTERGRONDINFORMATIE OVER HET BEROEP	11
<i>Het werk aan boord</i>	<i>11</i>
<i>Functies.....</i>	<i>11</i>
<i>Modernisering van de binnenvaart</i>	<i>11</i>
<i>Contact met het thuisfront.....</i>	<i>12</i>
<i>Vaardigheden</i>	<i>12</i>
<i>Werkzaamheden als matroos.....</i>	<i>12</i>
<i>Werkzaamheden als schipper</i>	<i>12</i>
8. KWALITEITSCONTROLES, CRKBO, ISO9001 EN ILT	13

1. Wettelijk kader van de opleiding

Om in Europa een binnenvaartschip te mogen varen moet de schipper in het bezit zijn van een EU kwalificatiecertificaat schipper (voorheen groot vaarbewijs).

Het EU kwalificatiecertificaat schipper is te behalen door het doen van 7 examens. Van deze examens zijn er 6 theorie-examens in de vorm van meerkeuzevragen. Eén examen is een praktijkexamen. Het examen Maritiem wateren is een aanvulling op het EU kwalificatiecertificaat schipper.

CBR examen:	Vorm	Censuur	Geslaagd	Tijd
1. Navigatie	60 meerkeuzevragen	80%	48 van 60 goed	90 min.
2. Bedienen vaartuig en ladingbehandeling	40 meerkeuzevragen	80%	32 van 40 goed	60 min.
3. Scheepswerktuigkunde, elektriciteit, elektronica en meet- en regeltechniek	40 meerkeuzevragen	80%	32 van 40 goed	60 min.
4. Onderhoud, gezondheid en veiligheid	40 meerkeuzevragen	80%	32 van 40 goed	60 min.
5. Communicatie	20 meerkeuzevragen	80%	16 van 20 goed	30 min.
6. Reglementen	50 meerkeuzevragen	80%	40 van 50 goed	75 min.
7. Praktijkexamen	Simulator en Reisplanning			
8. Maritieme wateren (aanvulling op EU kwalificatiecertificaat schipper)	50 meerkeuzevragen	80%	40 van 50 goed	75 min.

Na het doorlopen van de opleiding en slagen voor alle examens ontvangt u van het CBR een diploma.

Aanvragen EU kwalificatiecertificaat schipper

Voor het uiteindelijk aanvragen van het EU kwalificatiecertificaat schipper:

1. bent u ten minste 18 jaar;
2. bent u matroos;
3. heeft u een vaartijd van minimaal 3 jaar (3x180 dg.) binnenvaart, of een vaartijd van 180 dagen binnenvaart + 500 vaardagen op zee; en
4. bent u in het bezit van een marifooncertificaat.

Aanvullende opleidingsmogelijkheden

Als aanvulling op het EU kwalificatiecertificaat schipper zijn er specifieke vergunningen waarvoor u een opleiding en examen kunt doen:

- Waterwegen van maritieme aard (examen Maritieme wateren)
- Rijnpatent
- Deskundige passagiersvaart
- Radar
- Vervoer van gevaarlijke lading (ADN)

2. Opleidingsmogelijkheden

Bij Edumar zijn er verschillende vormen om u voor te bereiden op de examens bij het CBR. Afhankelijk van uw leerstijl kiest u een vorm wat het beste bij u past.

Online examentrainingen

De online vragengenerator is een goede voorbereiding voor de theorie-examens binnenvaart bij het CBR. Uit een database van ruim 5000 vragen kunt u proefexamens maken. Dit gebeurt per opleiding, per vak en indien gewenst per onderwerp. U kunt elk moment starten met deze online training.

Kosten: per examenvak € 105,-

U krijgt onbeperkt toegang voor een periode van 3 maanden per examenvak.

Bij bestelling van meerdere examenvakken in één keer:

- 4 examenvakken voor de prijs van 3 (€ 315,-)
- 7 examenvakken voor de prijs van 5 (€ 525,-)

Bij de online examentraining is GEEN ander lesmateriaal inbegrepen. Wilt u lesmateriaal waarin de theorie wordt uitgelegd? Kies dan voor de zelfstudie of online lessen.

Boekenpakketten

Voorlopig maken we gebruik van de readers ingedeeld volgens de 'oude stijl' met een verwijzingstabel. Verderop treft u een tabel met daarin aangegeven in welke reader u de informatie kunt vinden voor het betreffende nieuwe vak.

Per vak werkt u zelfstandig de theorie door. De zelfstudie voert u in principe zelfstandig uit. Hebt u behoefte aan een planning of extra ondersteuning dan kunt u altijd contact opnemen met Edumar voor de mogelijkheden. De zelfstudie kan op ieder moment worden gestart.

Kosten:

Basis – readers RKM	€275,-
Boekenpakket aanvullend – readers MW	€75,-
Alle readers (RKM + MW)	€350,-

Let op: dit zijn de oude readers met een verwijzingstabel!

Online lessen (theorie-examens)

De lessen worden online in lesblokken aangeboden. Voorafgaand aan een lesblok ontvangt u een lesrooster. U krijgt voorafgaand aan de les via de e-mail een link waarmee u de lessen online kunt volgen. Aan het einde van ieder lesblok plant u zelf de examens in bij het CBR. De online lessen zijn altijd op de volgende tijdstippen:

Maandagavond van 19:00 – 20:00 uur
Donderdagavond van 19:00 – 20:00 uur

Kosten:

Reglementen	8 lessen	€ 120,-
Bediening vaartuig	8 lessen	€ 120,-
Navigatie	10 lessen	€ 150,-
Onderhoud, gezondheid en veiligheid	8 lessen	€ 120,-
Scheepswerktuigkunde, elektriciteit	8 lessen	€ 120,-
Communicatie	3 lessen	€ 45,-
Maritieme wateren	6 lessen	€ 90,-

Voorbereiding praktijkexamen schipper

Het praktijkexamenschipper bestaat uit twee onderdelen:

- Reisplanning
- Reisuitvoering (varen op een full mission binnenvaartsimulator)

Tijdens het examen op de simulator vaart u met een 110 meter schip. De volgende onderdelen staan centraal:

- varen en manoeuvreren op eindniveau
- havenmanoeuvres, bruggen en sluizen op eind niveau
- toepassing van de vaarregels
- communicatie met andere schepen en verkeersposten

Het praktijkexamen schipper wordt afgenomen door examinatoren van het CBR op een goedgekeurde full mission binnenvaartsimulator. Edumar werkt voor dit praktijkexamen samen met andere scholen. Op dit moment kan Edumar deze trainingen helaas niet verzorgen.

Kosten: verwachting €2500,-

In overleg kan Edumar wel een praktijk vaartraining geven met het eigen opleidingsschip ms Horizon. Er kan dan in het echt geoefend worden als aankomend schipper in het Rotterdams havengebied.



3. Globale exameninhoud en inhoud opleiding

CBR examens 'nieuwe stijl' (vanaf 1-1-2023)	Onderwerpen volgens CBR	Onderwerpen in Edumar lesmateriaal
Navigatie	vaarroute kiezen	Kennis Vaarwater
	manoeuvreren	Navigatie 1 (mondeling)
	noodsituaties en veilige bemanning van het schip	Veiligheid en Milieu
Bedienen vaartuig en ladingbehandeling	technische voorschriften binnenschepen	Kennis schip
	uitrusting van schepen	Kennis schip
	laad- en losprocedure	Laden en lossen
	stabiliteit van het schip	Laden en lossen
	vervoer van passagiers	Veiligheid en milieu of; Laden en Lossen
Scheepswerktuigkunde, elektriciteit, elektronica en meet- en regeltechniek	werkzaamheden aan en toezicht op hoofdmotoren, hulpmachines en - uitrustingen	Motorkennis
	toezicht op pompwerkzaamheden	Motorkennis
	onderhoud en reparaties van (elektro)technische apparatuur	Veiligheid en milieu
Onderhoud, gezondheid en veiligheid	onderhoud en reparatie van het schip	Veiligheid en milieu
	bescherming van mensenlevens	Veiligheid en milieu
	milieubescherming	Veiligheid en milieu
Communicatie	personeelsbeheer	
	technische en nautische terminologie	
	sociaal werkklimaat aan boord	
Reglementen	toepasselijke verkeersregels	Reglementen 1
	verkeersbegeleidingsinstrumenten	Uitleg BPR
	reageren op noodsituaties	Reglementen 1
Maritieme wateren	nautische informatiebronnen	Navigatie 2
	navigatie	Navigatie 2
	getijden	Navigatie 2
	markerings- en signaalsystemen	Navigatie 2
	scheepsreglementen	Reglementen 2

Belangrijke opmerking:

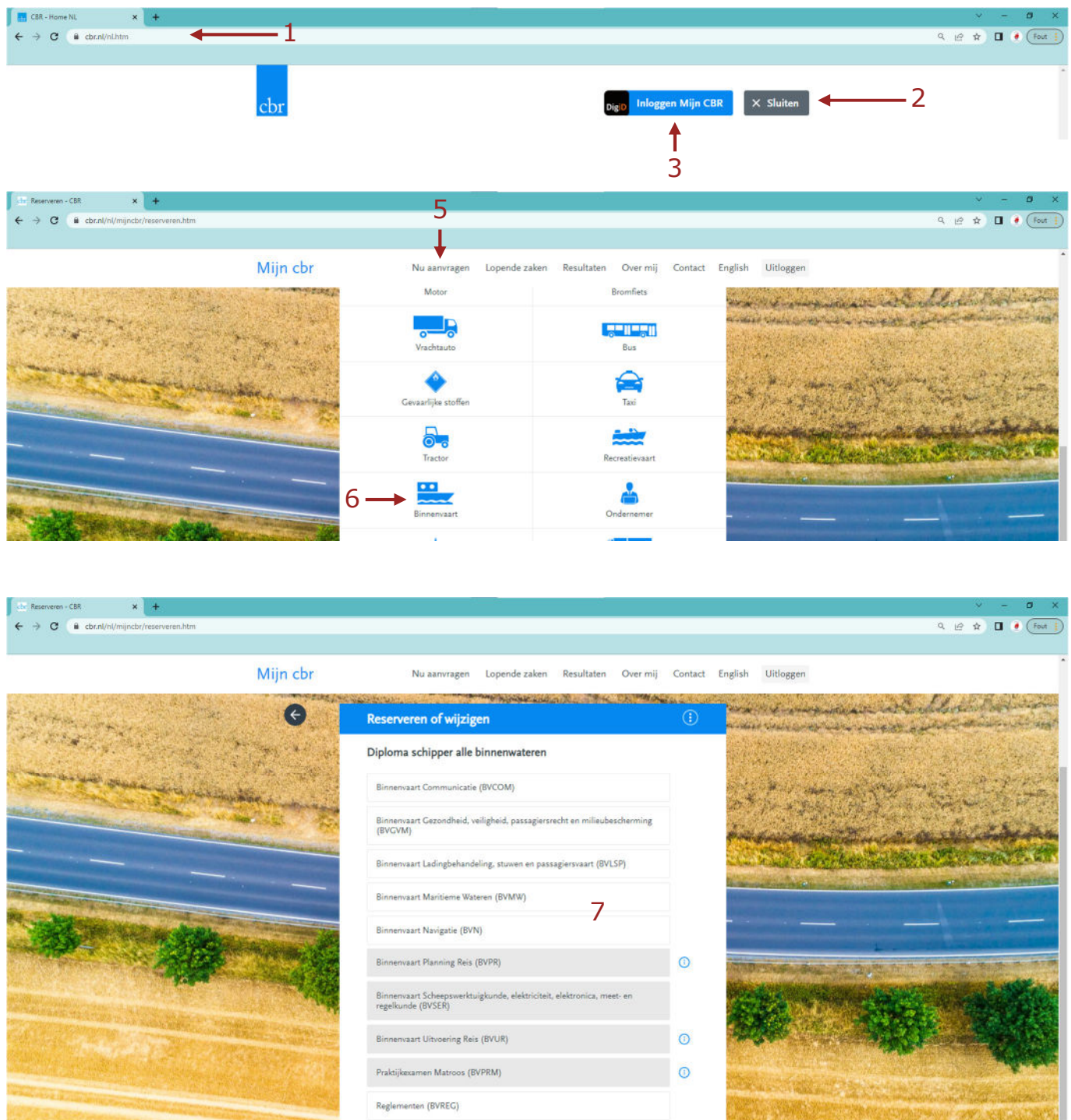
Voorlopig maken we gebruik van de readers ingedeeld volgens de 'oude stijl' met een verwijzingstabel. Onderstaand treft u een tabel met daarin aangegeven in welke reader u de informatie kunt vinden voor het betreffende nieuwe vak.

4. Aanmelden examens

Deze theorie-examens kunt u reserveren via Mijn CBR. Op Mijn CBR kunt u gemakkelijk uw zaken regelen met het CBR. Eenvoudig en snel. U logt in met uw eigen DigiD.

Stappenplan:

1. Ga naar : <https://www.cbr.nl>
2. Klik op: Menu
3. Kies: Inloggen Mijn CBR
4. Login met uw DigiD
5. Kies: Nu aanvragen
6. Kies: Binnenvaart
7. Kies het examen wat u wilt reserveren.



5. Geldigheid examens en Diploma's

De uitslag van een los examen is 2 jaar geldig. Slaagt u binnen twee jaar voor alle onderstaande theorie-examens dan ontvangt u het diploma aspirant schipper.

De geldigheid van de uitslagen van onderstaande theorie-examens kan dan niet meer verlopen.

1. Navigatie (BVN)
2. Bedienen vaartuig en ladingbehandeling (BVLSP)
3. Scheepswerktuigkunde, elektriciteit, elektronica en meet- en regeltechniek (BVSER)
4. Onderhoud, gezondheid en veiligheid (BVGVM)
5. Communicatie (BVCOM)
6. Reglementen (BVR)

Specifieke vergunning maritieme wateren (aanvullend)

7. Maritieme wateren (BVMW)

Slaagt u voor de theorie-examens 1 t/m 6 dan ontvangt u het diploma aspirant Schipper. De geldigheid van de uitslagen van de theorie-examens 1 t/m 6 kan dan niet meer verlopen. Na het behalen van het diploma aspirant schipper hebt u de tijd om verder vaartijd op te bouwen en het praktijkexamen te doen.

Het praktijkexamen schipper mag u doen zodra u daar klaar voor bent. Voldoende ervaring als schipper in het stuurhuis is belangrijk voor het slagen voor het praktijkexamen.

Zodra u ook bent geslaagd voor het praktijkexamen (reisplanning en reisuitvoering), ontvangt u het diploma Schipper. Of u het diploma Schipper rivieren, kanalen en meren of het diploma Schipper alle binnenwateren ontvangt is afhankelijk van of u wel/niet bent geslaagd voor het theorie-examen Maritieme wateren.

Samengevat

Diploma Schipper alle binnenwateren	Diploma Schipper rivieren, kanalen en meren
geslaagd voor theorie-examens 1 t/m 7 + geslaagd voor praktijkexamens: reisplanning en reisuitvoering	geslaagd voor theorie-examens 1 t/m 6 + geslaagd voor praktijkexamens: reisplanning en reisuitvoering

Examen	Geldigheid	Diploma
Geslaagd voor één los examen.	2 jaar geldig	
Geslaagd voor theorie-examens 1 t/m 6.	kan niet meer verlopen	diploma <u>Aspirant schipper</u>
Geslaagd voor <u>theorie-examens 1 t/m 6</u> en het praktijkexamen.	kan niet meer verlopen	diploma Schipper <u>rivieren, kanalen en meren</u>
Geslaagd voor <u>theorie-examens 1 t/m 7</u> en het praktijkexamen.	kan niet meer verlopen	diploma Schipper <u>alle binnenwateren</u>

6. Aanvragen EU kwalificatiecertificaat schipper

U kunt uw EU kwalificatie schipper aanvragen bij het CBR als u voldoet aan de volgende voorwaarden:

1. U bent in het bezit van het diploma Schipper rivieren, kanalen en meren of Schipper alle binnenwateren.
2. U bent in het bezit van een geneeskundige verklaring.
3. U bent in het bezit van een vaartijdverklaring van het SAB:
 - minimaal 3 jaar (3x180 dg.) binnenvaart;
 - of een vaartijd van 180 dagen binnenvaart + 500 vaardagen op zee.
4. U hebt een recente pasfoto.
5. U bent in het bezit van een marifooncertificaat.

Op de website van het CBR kunt u een aanvraag formulier downloaden en vind u meer informatie over de aanvraag:

1. Ga naar: <https://www.cbr.nl>
2. Ga naar: Menu
3. Kies: Beroepsexamens
4. Kies: Binnenvaart
5. Kies: Vaardocumenten, vergunningen en diploma's
6. Kies: Vaardocumenten, vergunningen en diploma's

Geneeskundige verklaring

Bij de aanvraag van een EU kwalificatie schipper moet onder andere een Geneeskundige verklaring Binnenvaart ingeleverd worden. Deze krijgt u na (goed)keuring door een van de door ILT aangewezen keuringsartsen als u voldoet aan de keuringseisen voor de binnenvaart.

Op de website van ILT vind u een overzicht van de keuringsartsen.

<https://www.ilent.nl/onderwerpen/medische-zaken-binnenvaart/adressen-keuringsartsen>

Vaartijdverklaring

Een vaartijdverklaring kun u aanvragen bij het SAB in Rotterdam, zie: <https://sabni.nl>.

Aantonen van uw vaartijd gebeurt gewoonlijk met een bijgehouden dienstboekje met daarin de gemaakte reizen. De reizen in het dienstboekje moeten zijn goedgekeurd door een overheidsinstantie.

Vaartijd met Dienstboekje

Voor het aantonen van de vaartijd gaat men in eerste instantie uit van een bijgehouden dienstboekje dat door de SAB is goedgekeurd en afgestempeld.

Vaartijd zonder Dienstboekje

Als het dienstboekje niet wettelijk verplicht is voor de desbetreffende bedrijfsmatige vaart moet de vaartijd worden aangetoond door middel van een door de werkgever afgegeven en ondertekende verklaring (daarbij moeten ook loonopgaven en/of ander aanvullend bewijsmateriaal worden meegezonden). Tevens moet verklaard worden waarom er geen dienstboekverplichting is. Blanco vaartijdverklaringen zijn bij de SAB verkrijgbaar.

Betreft de vaartijd niet-bedrijfsmatige vaart, dan moet duidelijk worden aangegeven wanneer deze vaartijd is opgedaan, wat het vaargebied is geweest en hoeveel vaardagen het betreft. Tevens moet niet-bedrijfsmatige vaartijd met nadere bewijsstukken worden onderbouwd. Hierbij valt o.a. te denken aan verklaringen van haven- en/of sluismeester, havenbriefjes, eigendomsbewijs, verzekeringsbewijs, logboek, verklaring van de eigenaar etc. De niet-bedrijfsmatige vaartijd wordt individueel beoordeeld. Deze beoordeling kan pas plaatsvinden als alle documenten zijn opgestuurd.

Marifooncertificaat

Vanaf 1 juli 2023 kunt u examens marifonie doen bij het CBR. Vanaf dat moment biedt Edumar een online oefenomgeving aan ter voorbereiding op dit examen. Tot 1 juli 2023 kunt u bij verschillende partijen in Nederland een cursus inclusief examen doen.

7. Werken in de binnenvaart, achtergrondinformatie over het beroep

Op de Nederlandse vaarwegen is er een grote behoefte aan geschoold personeel. Als matroos, stuurman of schipper. De variatie binnen het werkaanbod is groot. Zo is er veel werk te vinden in de volgende bedrijfstakken:

- Vrachtvaart (Nederland en Europa)
- Sleepvaart
- Baggerbedrijf
- Passagiersvaart
- Schipper rondvaartboot
- Personenvervoer over het water
- Bevoorrading
- Onderhoud aan vaarwegen
- Weg- en waterbouw
- Havendiensten
- Veerdiensten
- Rijkswaterstaat
- Schipper watertaxi
- Schipper Zeilvaart

Het werk aan boord

Aan boord moet op gezette tijden veel werk worden verzet. Met slechts een paar man wordt het schip gerund en onderhouden. Teamwerk en samenwerking zijn daarbij erg van belang. Op het water hoort geen 9 tot 5 mentaliteit.

Het werk is altijd afwisselend en veelzijdig. De werkplaats is het voordek, de machinekamer of het stuurhuis. Je beleeft ieder seizoen van het jaar en je hebt te maken met ieder weertype. Je bent altijd onderweg. Je vaart 's nachts over drukke rivieren, door een sluis met slechts een paar centimeters speling of met de vergezichten over een ruim stuk vaarwater. Soms reis je internationaal en krijg je grote stukken van Europa vanaf het water te zien. Afhankelijk van de exploitatiewijze werk je vaak onregelmatig en in de meeste gevallen werk en woon je aan boord.

In andere banen op het water ben je juist iedere avond weer thuis. Bijvoorbeeld in de bevoorrading of sleepdiensten. Je kent dan de haven op je duimpje en weet ieder uithoekje te vinden. Maar ook hier met zeer veel afwisseling en groot gevoel van vrijheid. En vooral ook met heel veel verantwoordelijkheden.

Functies

De binnenvaart kent een aantal kwalificaties van de bemanningsleden. Dat zijn onder andere:

- Deksmen;
- Lichtmatroos;
- Matroos;
- Stuurman;
- Schipper.

Voor elke functie moet je aan voorwaarden voldoen, waarbij opleiding en vaartijd belangrijk is. De samenstelling van de bemanning hangt af van de grootte van het schip en hoeveel uur per dag met het schip wordt gevaren.

Modernisering van de binnenvaart

De vervoersmarkt over het water ontwikkelt zich razendsnel. Schepen zijn gemoderniseerd. Bij zeer veel scheepvaartbedrijven staat innovatie en duurzaamheid hoog in de prioriteiten. De ontwikkelingen op het gebied van techniek gaan razendsnel. Van de bemanning wordt vaak verwacht om met deze modernisering mee te gaan. Dus ook zelf blijven ontwikkelen in techniek, mentaliteit en gedrag.

Contact met het thuisfront

In sommige functies ben je meerdere dagen onderweg. Soms wel tot 2 weken achter elkaar. Daar staat tegenover dat je dan ook 2 weken vrij bent. Moderne communicatiemiddelen aan boord maken het wel mogelijk om regelmatig en eenvoudig contact te houden met het 'thuisfront'. Het internet en de mobiele telefonie is ook in de binnenvaart in grote mate doorontwikkeld.

Vaardigheden

Aan boord van binnenvaartschepen is het handig als je beschikt over een aantal vaardigheden:

- Nautisch en technisch inzicht;
- Kunnen werken in teamverband;
- Sociale vaardigheden;
- Flexibiliteit;
- Verantwoordelijkheidsgevoel;
- Kunnen improviseren;
- Werklust;
- Alert kunnen reageren op situaties.

Werkzaamheden als matroos

Aan boord heb je als matroos te maken met veel verschillende werkzaamheden:

- Varen en alles wat daarmee te maken heeft (bedienen en omgaan met de apparatuur als de stuurinstallatie, radar, marifoons), geografische kennis, observeren en interpreteren van wat er op het water gebeurt;
- Communicatie met collega's, havendiensten en verkeersposten;
- Navigeren op radar en elektronische kaarten;
- Een sluis doorvaren, aanleggen en afmeren;
- Bedienen/onderhouden en repareren van machines en elektrische installaties;
- Olie ververset, filters controleren, brandstof bunkeren;
- Werken met touwen en staaldraden, bijvoorbeeld het schip afmeren aan kades, steigers of in sluizen; koppelen en ontkoppelen van duwbakken; splitsen van touw of staaldraad;
- Laden en lossen van het schip;
- Schoonmaken van het schip;
- Huishoudelijke taken zoals eten koken, afwassen, koffie zetten, schoonhouden van keuken, kamer en slaapkamers.

Werkzaamheden als schipper

Als Schipper Binnenvaart werk je altijd samen met de rest van de bemanning aan boord. Je geeft leiding aan de nautische, technische en huishoudelijke taken. Daarbij help je zelf ook mee bij de uitvoering. Bij de uitvoering hou je rekening met personeelsbeleid op het gebied van veiligheid, milieuzorg en kwaliteitszorg. Je bent als Schipper Binnenvaart ook verantwoordelijk voor (een deel van) de administratie.

Als Schipper Binnenvaart ben je accuraat, flexibel, stressbestendig en oplossingsgericht. Je kan leidinggeven en bent communicatief vaardig. Daarnaast ben je discreet, integer en heb je een positieve instelling. Je fungeert als voorbeeld voor de andere bemanningsleden.

8. Kwaliteitscontroles, CRKBO, ISO9001 en ILT

Edumar is aangesloten bij Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO). Sinds juni 2014 is Edumar gecertificeerd volgens het ISO 9001 systeem. Deze certificatie is uitgevoerd door EIK. Sinds 2014 is Edumar ook gecertificeerd door de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Accreditaties en erkenningen

www.eikcertificering.nl

www.cbr.nl

www.ilent.nl

www.cesni.eu



Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat



Vanuit al deze organisaties worden strenge eisen gesteld aan de kwaliteit van de geleverde diensten. Voorafgaande aan toelating is Edumar getoetst op een groot aantal criteria:

- zorgvuldigheidsbeginsel
- betrouwbare informatieverstrekking
- het niet schaden van consumenten belangen
- gekwalificeerd personeel
- docentenbegeleiding
- degelijkheid lesmateriaal
- deugdelijke studiebegeleiding
- overzichtelijke studiegidsen
- voldoende aansluitend op de examens
- waarheidsgetrouwe werving en reclame
- openbare klachtenprocedure